

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΒΙΒΛΙΟ 2, ΚΕΦ.3, 11-16
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

1. Πότε και πώς έγινε η εκλογή των τριάντα τυράννων στην Αθήνα;

Στο κείμενο δηλώνεται αρχικά ο τρόπος και ο χρόνος της εκλογής των τριάκοντα τυράννων και ορίζεται ο σκοπός αυτής που αποτελεί και την εξαγγελία τους. Ύστερα από την ταπεινωτική για τους Αθηναίους ειρήνη έγινε η εκλογή των τριάντα τυράννων (Αύγουστος ή Σεπτέμβριος του 404 π.Χ.) και μάλιστα με την ψήφο των Αθηναίων πολιτών. Έτσι εγκαθιδρύθηκε ολιγαρχικό πολίτευμα στην Αθήνα. Ο κύριος όρος της εκλογής των τυράννων ήταν η σύνταξη και η δημοσίευση νόμων σύμφωνα με τους οποίους θα διοικούσαν την πόλη. Διακήρυτταν, λοιπόν, ότι θα αποκαταστήσουν το πατροπαράδοτο πολίτευμα καταργώντας τις ακραίες δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις. Όμως ο Λύσανδρος και οι πιο φανατικοί ολιγαρχικοί εννοούσαν την επαναφορά του ολιγαρχικού καθεστώτος που υπήρχε πριν από δύο αιώνες, πριν από τις μεταρρυθμίσεις του Δράκοντα, του Σόλωνα και του Κλεισθένη. Ενώ παραβρισκόταν ένοπλος ο στρατός του Λυσάνδρου, ο Κριτίας και ο Θηραμένης επέλεξαν είκοσι ολιγαρχικούς άρχοντες και ο λαός άλλους δέκα. Όμως, η ψηφοφορία ουσιαστικά εκβιάστηκε, γιατί έγινε κάτω από την απειλή των όπλων και ο λαός εξαπατήθηκε από τον ασαφή όρο «πάτριοι νόμοι».

2. Πώς κυβέρνησαν οι τριάκοντα τύραννοι; Έδειξαν συνέπεια στον όρο που συνόδευε την εκλογή τους;

Κατά την οκτάμηνη διάρκεια της εξουσίας των τριάντα τυράννων (Ιούλιος 404 - Φεβρουάριος 403 π.Χ.) καταλύθηκαν οι νόμοι και οι θεσμοί της Αθηναϊκής δημοκρατίας. Οι τριάκοντα τύραννοι εκλέχθηκαν για να συντάξουν νόμους, σύμφωνα με τους οποίους θα διοικούσαν την Αθήνα, διατηρώντας το «πατροπαράδοτο δημοκρατικό πολίτευμα» της Αθήνας. Έκρυψαν τις πραγματικές προθέσεις τους να εγκαθιδρύσουν ολιγαρχικό πολίτευμα. Επινόησαν διάφορες προφάσεις για να δικαιολογήσουν την καθυστέρηση στην ψήφιση νέων νόμων. Διόρισαν τη βουλή και τις άλλες εξουσίες από τους προσωπικούς τους φίλους. Έτσι ο Κριτίας και ο Θηραμένης εκπροσωπούσαν δυο αντίθετες τάσεις μέσα στη «συμμορία» που ασκούσε την εξουσία. Οι τριάκοντα τύραννοι, όταν ανέλαβαν τα καθήκοντά τους, απέδωσαν στον Άρειο Πάγο τα δικαιώματα που είχε πριν τις μεταρρυθμίσεις του Σόλωνα, του Κλεισθένη, και του Εφιάλτη. Επίσης κατάργησαν τα δικαιώματα των ενόρκων πολιτών. Στη Βουλή των πεντακοσίων Αθηναίων πολιτών παραχώρησαν αρμοδιότητες ποινικών δικαστηρίων. Διόρισαν ως άρχοντες, μέλη της Βουλής και μαστιγοφόρους προσωπικούς τους φίλους από ένα κατάλογο 1.000 έμπιστων προσώπων. Ενώ λοιπόν είχαν διακηρύξει ότι θα κυβερνούσαν προσωρινά μέχρι τη δημοσίευση των νέων νόμων, συγκρότησαν τη Βουλή και τα άλλα θεσμικά όργανα, όπως τους άρεσε, διέλυσαν τα δικαστήρια των ενόρκων (την Ηλιαία), παραχώρησαν στη Βουλή δικαστικές εξουσίες για ποινικά (δήθεν) αδικήματα και κατάργησαν τη μυστική ψηφοφορία σε όλες τις διαδικασίες.

3. Ποια στάση τήρησαν απέναντι στους συκοφάντες;

Αφού εγκατέστησαν δικούς τους ανθρώπους στη διοίκηση της πολιτείας, οι τριάκοντα, όπως όλοι οι πραξικοπηματίες, φόρεσαν το ένδυμα της ηθικής και εμφανίστηκαν ως υπερασπιστές της αρετής και τιμητές των πάντων. Τα ηθικά κριτήρια εμφανίζονται ως πρόσχημα της νομιμοφροσύνης και επικάλυμμα ιδιοτελών πολιτικών επιδιώξεων. Έτσι στράφηκαν κατά των συκοφαντών, ώστε να εξασφαλίσουν τη λαϊκή αποδοχή και να δημιουργήσουν ευνοϊκό για αυτούς κλίμα. Οι βουλευτές και οι άλλοι άρχοντες, εγγύηση της άλλοτε δημοκρατίας, ένωσαν ανακούφιση που απαλλάχτηκαν από την κοινωνική πληγή των συκοφαντών, αφού με ευχαρίστηση προέβησαν σε καταδικαστικές αποφάσεις. Παράλληλα όμως διαφαίνεται ο

τρόμος μπροστά στη φανερή ψηφοφορία αλλά και η διάβρωση των ηθών, αφού οι τιμητές έδειξαν αδιαφορία και απάθεια και δεν αγανάκτησαν με τη σκέψη ότι ανάμεσα στους καταδικασμένους υπάρχουν και αθώοι. Με το πρόσχημα λοιπόν της ηθικής κάθαρσης οι τριάκοντα τύραννοι εξόντωσαν τους πολιτικούς τους αντιπάλους.

Η **συκοφαντία** αρχικά σήμαινε την καταγγελία σε βάρος αυτού που έκλεβε σύκα από ιερές συκίες, αφιερωμένους σε θεούς. Επίσης σήμαινε τη μήνυση για λαθραία εξαγωγή σύκων από την Αττική. Με επέκταση της αρχικής αυτής σημασίας ο όρος απέκτησε την έννοια της μήνυσης για κάθε παράβαση, ιδιωτική ή δημόσια. Τον 5ο αι. μ.Χ. η συκοφαντία είχε γίνει για πολλούς αδίστακτους αέργους βιοποριστικό μέσο και κερδοφόρο επάγγελμα. Έτσι οι συκοφάντες ήταν τόσο επικίνδυνη κοινωνική μαστίγα και πληγή των φιλήσυχων και ευκατάστατων ιδίως πολιτών, ώστε απειλούσαν την εύρυθμη λειτουργία της δημοκρατίας.

4. Σε ποια ενέργεια προέβησαν οι τύραννοι, ώστε να διοικήσουν την πόλη όπως ήθελαν και με ποια δικαιολογία; Ποια συμπεριφορά έδειξαν απέναντι στον Καλλίβιο και τι ανέμεναν;

Όταν οι τριάκοντα τύραννοι εδραιώθηκαν στην εξουσία ύστερα από τις πρώτες καλές εντυπώσεις στον αθηναϊκό λαό, άρχισαν τις πρώτες τους αυθαιρεσίες. Εξόντωσαν τους πολιτικούς τους αντιπάλους. Έστειλαν στον Λύσανδρο δυο από τους τριάκοντα τυράννους, τον Αισχίνη και τον Αριστοτέλη, για να ζητήσουν στρατιωτική σπαρτιατική φρουρά και έτσι να ενισχύσουν το ολιγαρχικό τους καθεστώς. Οι έφοροι, ύστερα από τη μεσολάβηση του Λυσάνδρου, έστειλαν 700 φρουρούς Σπαρτιάτες, για να ενισχύσουν τους τριάκοντα τυράννους που ένιωθαν ανασφάλεια απέναντι στους άοπλους δημοκρατικούς Αθηναίους. Έτσι επισύρουν την επέμβαση ξένης και εχθρικής δύναμης στα εσωτερικά της πόλης τους για την εδραίωση της ολιγαρχίας. Οι τριάκοντα τύραννοι ανέλαβαν τη συντήρηση των 700 φρουρών από τη Σπάρτη με έξοδα του αθηναϊκού κράτους και «κολάκευαν, καλόπιαναν με κάθε τρόπο τον Καλλίβιο», για να εξασφαλίσουν τη συναίνεσή του στις αυθαιρεσίες τους, αλλά και για να τους παρέχει φρουρούς «συνεργούς» στη σύλληψη Αθηναίων δημοκρατικών πολιτών που είχαν ακόμη κύρος και δύναμη, ώστε να αντισταθούν στο ολιγαρχικό (τυραννικό) καθεστώς. Φαίνεται καθαρά ότι το μόνο πρόβλημα που απασχολεί τους τριάκοντα είναι η εδραίωσή τους στην εξουσία. Όμως τα δημαγωγικά τους μέσα είχαν εξαντληθεί, χωρίς ωστόσο να πείσουν το λαό και να διευρύνουν τη λαϊκή βάση. Για αυτό εγκαταλείπουν πια τα προσχήματα, ρίχνουν το προσωπείο και δείχνουν το αληθινό τους πρόσωπο, αφού καταφεύγουν στη βοήθεια των Λακεδαιμονίων που τους είχαν εκμηδενίσει. Έτσι φτάνουν στο έσχατο σημείο της ηθικής κατάπτωσης, της προδοσίας και της υποτελείας.

Κατά την οκτάμηνη διάρκεια της εξουσίας τους οι τριάκοντα τύραννοι εκτέλεσαν 1.500 πολίτες Αθηναίους και μετοίκους. Κυβέρνησαν με δολιότητα και απάνθρωπη συμπεριφορά προς τους συμπολίτες τους, με δουλοπρέπεια προς τους συμμάχους τους (Σπαρτιάτες). Ονόμαζαν «καλούς κάγαθους» τους ολιγαρχικούς και «πονηρούς» ή «όλιγου άξιους» (= ασήμαντους) τους δημοκρατικούς Αθηναίους πολίτες. Έδειξαν το άσβεστο μίσος τους εναντίον της δημοκρατίας. Κατέλαβαν και διατήρησαν την εξουσία με την απάτη και την ένοπλη βία. Κυβέρνησαν το αθηναϊκό κράτος ανεξέλεγκτα και αυθαίρετα σύμφωνα με τις προσωπικές τους επιδιώξεις. Εξαπολύουν απροκάλυπτα κύμα διώξεων και αρχίζουν τις εκκαθαρίσεις, χωρίς διάκριση, όλων των πολιτικών τους αντιπάλων συλλαμβάνοντας πλούσιους και φτωχούς, δημοκράτες και μετριοπαθείς ολιγαρχικούς, ακόμα και ουδέτερους, και τους θανατώνουν χωρίς δίκη. Τα κίνητρα των προγραφών είναι πολιτικά αλλά και προσωπικά και οικονομικά. Η βία και η βαρβαρότητα κυριαρχούν σε ένα καθεστώς παντελώς ανέλεγκτο και ασύδοτο, όπου οι βιαιότητες των παθών και των συγκρούσεων είναι πρωτοφανείς.

5. Ποια στοιχεία του κειμένου δείχνουν την αυθαιρεσία του καθεστώτος των Τριάκοντα;

Τα στοιχεία είναι τα εξής:

- α. Η αθέτηση της προϋπόθεσης με την οποία εκλέχτηκαν οι τριάκοντα.
- β. Η συγκρότηση των θεσμικών οργάνων της δημοκρατίας κατά τρόπο που εξυπηρετούσε τα συμφέροντά τους.
- γ. Ο σχεδιασμός τους να χρησιμοποιήσουν την πόλη, όπως τους συνέφερε.
- δ. Η αποστολή του Αισχίνη και του Αριστοτέλη στο Λύσανδρο με την παράκληση να μεσολαβήσει στους εφόρους και να τους πείσει, ώστε να αποστείλουν φρουρά κατοχής.
- ε. Οι αθρόες συλλήψεις όχι μόνο των δημοκρατικών αλλά και κάθε αντιφρονούντος, που αποτελούσε απειλή για το καθεστώς τους.
- στ. Η μανία του Κριτία να σκοτώνει πολλούς και για λόγους αντεκδίκησης.
- ζ. Η θέση του Κριτία ότι, αν ήθελαν να υπερέχουν, ήταν υποχρεωμένοι να προβαίνουν σε εκκαθαρίσεις, αφού η εξουσία τους ήταν τυραννία, κι ας διοικούσαν τριάντα.

6. Ποιες ενέργειες έκαναν οι Τριάκοντα για να εξασφαλίσουν το καθεστώς τους; Ποια ήταν η σκοπιμότητα της κάθε ενέργειας;

- α. Αθετούν την υπόσχεσή τους να συντάξουν και δημοσιεύσουν νόμους, σύμφωνα με τους οποίους θα διοικούσαν, γιατί επιδίωκαν να κερδίσουν χρόνο μέχρι να εδραιωθούν στην εξουσία.
- β. Αλλοιώνουν με παράνομες ενέργειες τη σύνθεση των δημοκρατικών οργάνων της πολιτείας εγκαθιστώντας σε αυτά έμπιστους οπαδούς τους. Με τον τρόπο αυτό εξουδετερώνουν τη λαϊκή αντίδραση και ελέγχουν την πολιτική ζωή του τόπου.
- γ. Συλλαμβάνουν τους συκοφάντες και τους καταδικάζουν σε θάνατο. Έτσι φορούν μανδύα ανθρώπων ήθους και αρετής και ανακουφίζουν τους πολίτες από αυτήν την κοινωνική μάστιγα. Με τη δημαγωγική αυτή τακτική και το λαϊκισμό τους εξαπατούν το λαό και δείχνουν φιλολαϊκή πολιτική με στόχο να διευρύνουν τη λαϊκή βάση του καθεστώτος.
- δ. Ζητούν ενίσχυση από τη Σπάρτη και επιβάλλουν ξενικό ζυγό στην πόλη, για να εδραιωθούν στην εξουσία και να εξυπηρετήσουν τα άνομα συμφέροντά τους.
- ε. Περιποιούνται με δουλοπρέπεια τη φρουρά κατοχής, ώστε να εξασφαλίσουν την έγκριση και την επιδοκίμασία της σε κάθε αυθαίρετη ενέργειά τους.
- στ. Συλλαμβάνουν κάθε αντίπαλο του καθεστώτος, προκειμένου να παγιώσουν την τυραννική αρχή τους.
- ζ. Έρχονται σε σύγκρουση οι σκληροπυρηνικοί με τους μετριοπαθείς ολιγαρχικούς Θηραμένη, ώστε να μην υπάρχει ούτε εσωτερική αντίδραση.

7. Πώς ήταν αρχικά οι σχέσεις του Θηραμένη με τον Κριτία;

Στο κείμενο κυριαρχεί η προσωπικότητα των δύο πρωταγωνιστών της τυραννίας, του Κριτία που είναι ο ρεαλιστής και πρακτικός νους, ο εκπρόσωπος του σοφιστικού δικαίου, και του Θηραμένη, του θεωρητικού και μετριοπαθούς ολιγαρχικού. Οι απόψεις τους αντιπαρατίθενται μέσα από έναν πλαστό διάλογο. Οι σχέσεις των δύο αντρών ήταν στην αρχή φιλικές και ταυτόσημες, αλλά μετά διαφοροποιήθηκαν οι απόψεις τους μπροστά στη δραματική εξέλιξη των γεγονότων.

8. Η συμπεριφορά και η τακτική του Κριτία απέναντι στον αθηναϊκό λαό.

Παρουσίαση τους ήθους του.

Ο Κριτίας, μαθητής του Σωκράτη και θεός του Πλάτωνα, ήταν φιλόδοξος και αρχομανής. Για να πραγματοποιήσει τις προσωπικές του επιδιώξεις, δεν αναγνώριζε ηθικούς φραγμούς. Ήταν αδίστακτος, ασύδοτος και σκληρός. Περιφρονούσε τις ηθικές αρχές. Ήταν φανατικός ολιγαρχικός. Είχε αναμειχθεί στον ακρωτηριασμό των Ερμών το 415 π.Χ. μαζί με τον Αλκιβιάδη. Ίσως ήταν μέλος των Τετρακοσίων στην εκτροπή του 411 π.Χ. στην Αθήνα. Πρωτοστάτησε στην ανάκληση του εξόριστου Αλκιβιάδη. Εξορίστηκε στη Θεσσαλία, δεν γνωρίζουμε όμως πότε έγινε αυτό και για ποια ακριβώς αιτία. Η εξορία του όμως τον

κατέστησε σκληρό και απάνθρωπο. Έγινε αρχηγός των ολιγαρχικών (404-403 π.Χ.). Ο Κριτίας, για λόγους ιδεολογικούς και αντεκδίκησης, πίστευε ότι μόνο οι εκκαθαρίσεις θα σταθεροποιούσαν το καθεστώς και θα εδραίωναν την εξουσία τους. Για αυτόν, σύμφωνα και με τη γνωστή μετέπειτα αρχή του Μακιαβέλι, η πολιτική δε συμβαδίζει με το δίκαιο και την ηθική ενώ το δίκαιο του ισχυρότερου υπαγορεύει και προσαρμόζει στα μέτρα του την ηθική. Είναι εκφραστής του πολιτικού κυνισμού. Έχει επίγνωση ότι το τυραννικό καθεστώς δε στηρίζεται στη λαϊκή βάση, γιατί είναι εκτροπή του πολιτεύματος, και επιβάλλεται με τη βία, ακόμα και με το έγκλημα που είναι θεμιτό για την εδραίωση της εξουσίας. Σύντομα αποδείχτηκε ο πιο σκληρός και αδίστακτος, απάνθρωπος και θηριώδης από όλους τους τυράννους, θύμα του οποίου υπήρξε και ο φίλος του Θηραμένης.

8. Η συμπεριφορά και η τακτική του Θηραμένη απέναντι στον αθηναϊκό λαό. Παρουσίαση του ήθους του.

Ο Θηραμένης ήταν μετριοπαθής ολιγαρχικός. Πρωτοστάτησε στο ολιγαρχικό πραξικόπημα του 411 π.Χ. στην Αθήνα. Διαφώνησε με τον Κριτία και τους ακραίους ολιγαρχικούς για τις πολλές αυθαιρεσίες και εκκαθαρίσεις των δημοκρατικών Αθηναίων πολιτών. Ο Κριτίας θανάτωνε τους ικανούς και άξιους δημοκρατικούς πολίτες για να μειωθούν οι αξιόλογοι και έντιμοι Αθηναίοι που θα είχαν το σθένος, τη δύναμη, και το κύρος να εναντιωθούν στις αυθαιρεσίες των Τριάκοντα τυράννων. Ο Θηραμένης προσπαθεί να συγκρατήσει το βίαιο Κριτία από τη διάπραξη εγκλημάτων εις βάρος ανθρώπων με μεγάλη δημοτικότητα. Θεωρεί ότι η δημοτικότητα που πολλοί Αθηναίοι είχαν κερδίσει με τις πράξεις τους δεν μπορούσε να ενοχοποιηθεί και να οδηγήσει στην θανατική καταδίκη. Πρότεινε επίσης να έχουν πολιτικά δικαιώματα (στη διάρκεια της οκτάμηνης διάρκειας της εξουσίας των τριάντα τυράννων) οι πεντακοσιομέδιμνοι, οι ιππείς και οι ζευγίτες. Κάνοντας μάλιστα αυτοκριτική ομολογεί ότι στο παρελθόν και οι ίδιοι είχαν ακολουθήσει φιλολαϊκή πολιτική για να είναι αρεστοί. Αντίθετα, ο Κριτίας πρότεινε να έχουν πολιτικά δικαιώματα μόνο 3.000 Αθηναίοι πολίτες από τους πλούσιους Αθηναίους, οι οποίοι με απόφαση των Τριάκοντα θα αποκτούσαν ή θα έχαναν τα πολιτικά τους δικαιώματα. Όσοι από τους πλούσιους αυτούς Αθηναίους έχαναν τα πολιτικά τους δικαιώματα, ήταν δυνατό να καταδικαστούν ακόμη και σε θάνατο. Έτσι ο μετριοπαθής ολιγαρχικός Θηραμένης συγκρούστηκε με τον ακραίο ολιγαρχικό Κριτία. Τελικά, ο Θηραμένης το 403 π.Χ. αναγκάστηκε να πει το κώνειο. Έτσι έδειξε ότι δεν τυφλώθηκε από το πάθος της εξουσίας. Φαίνεται πώς διαθέτει κάποια ίχνη πολιτικής ευαισθησίας και ηθικής και για αυτό αντιδρά στον πολιτικό και ηθικό αμοραλισμό του Κριτία.

◆◆ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ

I. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

α. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Με ποιον όρο εκλέχτηκαν οι τριάκοντα τύραννοι και κατά πόσο τον τήρησαν;
2. Τι τακτική ακολούθησαν οι τριάκοντα έναντι των συκοφαντών και των ενοχλητικών; Εκδηλώθηκαν αντιδράσεις από τους νομοταγείς πολίτες;
Γιατί ο τριάκοντα στρέφονται προς τη Σπάρτη; Πώς συμπεριφέρονται στη σπαρτιατική φρουρά και πώς την «αξιοποιούν»;
4. Σε τι συνίσταται η διαφωνία του Θηραμένη στην τακτική του Κριτία; Να παρουσιάσετε το ήθος του.
5. Με τι επιχειρήματα επέμενε ο Κριτίας στην πολιτική των διώξεων; Να παρουσιάσετε το ήθος του.
6. Ποια είναι τα μέτρα και οι αυθαιρεσίες των Τριάκοντα;

β. Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Οι πρώτες κινήσεις των Τριάκοντα ήταν:
  - α. διόρισαν βουλή και ψήφισαν νόμους

- β. συλλάμβαναν τους συκοφάντες και κατεδάφισαν τα τείχη
  - γ. όρισαν βουλή και αρχές και συλλάμβαναν τους ενοχλητικούς
  - δ. δημοσίευσαν νόμους και εκτέλεσαν τους συκοφάντες
2. Με τη βοήθεια της σπαρτιατικής φρουράς οι τριάκοντα:
- α. συλλάμβαναν όλους αδιακρίτως τους αντιπάλους τους
  - β. περιποιούνταν τον Καλλίβιο και κολάκευαν τον Λύσανδρο
  - γ. συλλάμβαναν τους κακούς και ανάξιους πολίτες
  - δ. έπαιρναν με το μέρος τους πολλούς ομοιδεάτες
3. Ο Κριτίας και ο Θηραμένης ήρθαν σε ρήξη, γιατί:
- α. ο πρώτος ζητούσε να σταματήσουν οι διωγμοί
  - β. ο δεύτερος επέμενε να φονεύουν μόνο τους πιο επιφανείς
  - γ. ο πρώτος εξηγούσε ότι πρέπει να ισχύσει τυραννίδα του ενός και μόνο
  - δ. ο δεύτερος αντιδρούσε στις εκτελέσεις ευυπόληπτων πολιτών
4. Οι Τριάκοντα τύραννοι εξελέγησαν επειδή υποσχέθηκαν:
- α. ότι θα ξαναχτίσουν τα τείχη της Αθήνας και του Πειραιά
  - β. ότι θα συγγράφουν και να θεσπίσουν νόμους σύμφωνα με τους οποίους θα κυβερνούσαν στο εξής την Αθήνα
  - γ. ότι θα συνεχίσουν τον πόλεμο κατά των Σπαρτιατών
  - δ. ότι θα αποκαταστήσουν την Αθηναϊκή ηγεμονία και αίγλη
- Οι Τριάκοντα ζήτησαν τη βοήθεια του Λυσάνδρου στέλνοντας:
- α. τον Θηραμένη και τον Ερατοσθένη
  - β. τον Κριτία και τον Θηραμένη
  - γ. τον Αισχίνη και τον Αριστοτέλη
  - δ. τον Θεογένη και τον Ευκλείδη
6. Η τυραννία των Τριάκοντα είχε διάρκεια:
- α. οκτώ μόνο μηνών
  - β. ενός έτους
  - γ. δύο ετών
  - δ. πέντε ετών
7. Ο Κριτίας υποστήριζε την εξόντωση των αντιπάλων του γιατί:
- α. ανήκαν στους συκοφάντες
  - β. είχε εξοριστεί από τον λαό και ζητούσε εκδίκηση
  - γ. θα τον εμπόδιζαν στην εφαρμογή της σκληρής πολιτικής γραμμής του
  - δ. θα διεκδικούσαν αξιώματα και κινδύνευε η εξουσία του

ΣΩΣΤΟ-ΛΑΘΟΣ

1. Όσοι ζούσαν από τη συκοφαντία έλαβαν αξιώματα από τους τριάκοντα = ...
2. Οι τριάκοντα ζήτησαν ενισχύσεις από τη Σπάρτη = ...
3. Οι Σπαρτιάτες έστειλαν στρατιώτες με αρμοστή τον Καλλίβιο = ...
4. Πολίτες με γόητρο μπήκαν στο στόχαστρο των τριάκοντα = ...
5. Ο Κριτίας υπήρξε σκληρός και απάνθρωπος = ...
6. Οι Αθηναίοι πολίτες «άρχως κατέστησαν ως έδόκει αυτοίς» = ...
7. Οι Τριάκοντα τακτοποίησαν τις εξουσίες όπως τους συνέφερε διορίζοντας πρόσωπα της αρεσκείας τους = ...
8. Η συκοφαντία ήταν σπάνιο φαινόμενο στην αρχαία Αθήνα = ...
9. Οι Αθηναίοι είχαν δυσареστηθεί με την τιμωρία των συκοφαντών = ...
10. Οι Τριάκοντα υπέβαλαν το αίτημα για την αποστολή σπαρτιατικής φρουράς απευθείας στους εφόρους της Σπάρτης = ...
11. Η φρουρά των Λακεδαιμονίων ανέλαβε τη δαπάνη της διατροφής και συντήρησής της